

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број:118-0-Рев-07-001 047
Бања Лука, 16.2.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића као чланова вијећа, у правној ствари тужиље М. Р. кћери Т., из Ј., коју заступа пуномоћник В. Ј., адвокат, из З., Улица..., против туженог А.Д. Ф. З.-Фабрика..... из З.-К., кога заступа директор и законски заступник др М.Г., а њега заступа пуномоћник Н. Р., адвокат из З., Улица..., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 551 од 1.10.2007. године, на сједници вијећа одржаној 16.02.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија туженог се уважава, пресуда Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 551 од 1.10.2007. године се преиначује тако што се жалба тужиље одбија и потврђује пресуда основног суда у Зворнику број 083-0-П-06-232 од 22.6.2007. године у одбијајућем дијелу (ставови 2. и 3. изреке).

Тужиља је дужна да накнади туженом парничне трошкове који су настали у поступку поводом ревизије, у износу од 300,00 КМ у року од 30 дана под пријетњом извршења.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Зворнику број 083-0-П-06-232 од 22.6.2007. године обавезан је тужени А.Д. Ф. З.-Фабрика... из З.-К. (у даљем тексту: тужени) да исплати тужиљи М. Р. кћери Т. (у даљем тексту: тужиља) 2.750,00 КМ на име неисплаћених плата за период од 31. августа 2005. године до 31. децембра 2006. године са законском затезном каматом од 20. априла 2007. године до исплате, те да за исти период уплати за тужиљу доприносе Фонду ПИО РС и да јој накнади парничне трошкове у износу од 912,00 КМ, све у року од 30 дана од дана доношења пресуде, под пријетњом извршења (став 1. изреке); тужбени захтјев тужиље у односу на потраживање регреса за 2005. годину и 2006. годину одбијен је као неоснован (став 2.); у односу на потраживање плата доспјелих за исплату од 1. јануара 2004. године до 31. августа 2005. године и на накнаду доприноса Фонду ПИО РС за овај период и регреса за 2004. годину тужба је одбачена (став 3.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 012-0-Гж-07-000 551 од 1.10.2007. године жалба тужиље је уважена и првостепена пресуда преиначена тако што је, усвајањем тужбеног захтјева у цјелини, тужени обавезан да тужиљи исплати на име плата за период од 1. јануара 2004. године до 31. децембра 2006. године износ од 3.966,00 КМ, на име регреса као накнаде за коришћење годишњег одмора за 2003. годину, 2004. годину, 2005. годину и 2006. годину износ од 984,00 КМ, све са законском затезном каматом од 20. априла 2007. године до исплате, те да за период од 1. јануара

2004. године до 31. децембра 2006. године уплати Фонду ПИО РС неуплаћене доприносе, као и да јој накнади парничне трошкове у износу од 1.520,00 КМ, све у року од 30 дана од дана доношења те пресуде, под пријетњом извршења.

Тужени је изјавио ревизију против другостепене пресуде због погрешне примјене материјалног права и повреда одредаба парничног поступка пред другостепеним судом. Указао је поред осталог и на то да би, по његовом мишљењу, одлучивање о ревизији било од значаја за примјену права у другим случајевима. Предложио је да се ревизија дозволи и другостепена пресуда преиначи тако што би жалба тужиље против првостепене пресуде била одбијена. Тражио је парничне трошкове за састав ревизије од адвоката.

Одговор на ревизију није поднесен.

Овај суд је размотрио списе и оцијенио да би одлучивање по ревизији у овом спору било од значаја за примјену права, нарочито одредбе члана 118. Закона о раду – пречишћени текст („Службени гласник РС“ број 55/07, у даљем тексту: ЗР), у другим случајевима. Из тих разлога овај суд је дозволио ревизију туженог на основу одредбе члана 237. став 3. у вези са ставом 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07, у даљем тексту: ЗПП).

Тужбом се тражи накнада неисплаћених плата у износу од 3.966,00 КМ за период од 1. јануара 2004. године до 31. децембра 2006. године и регреса за годишњи одмор за 2003. годину, 2004. годину, 2005. годину и 2006. годину од укупно 984,00 КМ, све са законском затезном каматом од 20. априла 2007. године до исплате, као и плаћање неуплаћених доприноса Фонду ПИО РС од 1. јануара 2004. године до 31. децембра 2006. године за тужиљу.

Тужиља је, према утврђеном чињеничном стању, као радница туженог била распоређена на послове гумара прве групе. До 1. јануара 2005. године она је примала плату за то радно мјесто, обрачунату по коефицијенту од 2,40 а од тада – по коефицијенту од 2,80. Рјешењем туженог број 831/05 од 11.10.2005. године привремено је била распоређена на послове „Смјенског руководиоца у Одјељењу за израду Г.Т.Р.“ Тужиљи нису исплаћене све плате у спорном периоду од 1. јануара 2004. године до 31. децембра 2006. године, као ни регреси за коришћење годишњег одмора за године – од 2003. закључно са 2006. годином. Тужбу је поднијела 31. августа 2006. године.

Првостепени суд је закључио да је тужиља изгубила право на судску заштиту потраживања према туженом која су доспјела за исплату до 31. августа 2005. године (тј. дуже од годину дана прије подношења тужбе) у смислу члана 105. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 38/00, 40/00, 47/02, 38/03, 66/03 и 20/07). Иста одредба сада је садржана у члану 118. ЗР. Из тих разлога суд је одбацио тужбу у односу на захтјев за исплату неисплаћених плата од 1.1.2004. године до 31.8.2005. године, доприноса Фонду ПИО РС за исти период, као и регреса за годишњи одмор за 2004. годину. Исто схватање односило би се и на регрес за 2003. годину, премда у првостепеној одлуци то није изричито речено. Тужба у односу на регрес за годишњи одмор за 2005. годину и 2006. годину благовремено је поднесена. Пошто је утврдио да је тужени у наведеном периоду пословао с губитком, да овакве накнаде није исплатио ни другим радницима из материјалних трошкова, нити је обезбједио одговарајућа средства, суд је одбио тужиљу са овим дијелом тужбеног захтјева. Тужбеном захтјеву удовољено је у односу на неисплаћене плате за период од 31. августа 2005. године до

31. децембра 2006. године у износу од 2.750,00 КМ који је обрачунао вјештак финансијске струке П. М. Тужиљи је досуђен тај износ са законском затезном каматом од 20. априла 2007. године (дана уређења тужбе) до исплате, а тужени обавезан и на уплату доприноса Фонду ПИО РС у корист тужиље за исти период. Првостепена пресуда није побједана у досуђујућем дијелу (тј. у ставу 1. изреке).

Другостепени суд је заузео став да „у конкретном случају није примјењив преклузивни рок за заштиту повријеђених права из радног односа“ из члана 118. став 2. ЗР, него застарни рок из члана 372. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, у даљем тексту: ЗОО). Право на регрес је једно од права из радног односа. Како није спорно да је тужиља користила годишње одморе у годинама за које тражи регрес, постоји обавеза туженог да јој по овом основу исплати одговарајуће износе на основу одредаба ранијег Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ број 13/98, 39/99 и 21/01), односно члана 35. касније закљученог Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ број 27/06). Налазећи да потраживања тужиље нису застарјела у смислу члана 372. ЗОО, другостепени суд је преиначењем првостепене пресуде у цјелини удовољио њеном тужбеном захтјеву.

Ревизија је основана.

Правишно је схватање првостепеног, а не другостепеног суда.

Чланом 118. ЗР прописано је да радник, који сматра да му је послодавац повриједио право из радног односа, може да поднесе тужбу надлежном суду за заштиту тог права; право на подношење тужбе није условљено претходним обраћањем радника послодавцу за заштиту права (став 1.); тужбу за заштиту права радник може поднијети у року од једне године од дана сазнања за повреду права, а најдаље у року од три године од дана учињене повреде (став 2.).

Претпоставка за остварење судске заштите повријеђених права радника из радног односа је благовременост његове тужбе с обзиром на преклузивне рокове прописане поменом одредбом члана 118. став 2. ЗР. Другим ријечима, тужба ће бити одбачена ако ти рокови нису испоштовани. Предње важи за повреду сваког права из радног односа, без обзира на то да ли се може или не може изразити у новцу, што произилази из садржаја и смисла наведене законске одредбе а не само за „конкретне одлуке којим пословодни орган послодавца одлучује о правима и обавезама радника из радног односа“, како сматра другостепени суд.

Одвојено је питање рока застарјелости из члана 372. ЗОО. Истицање застарјелости потраживања током поступка је приговор материјалног права. Његово усвајање води одбијању тужбеног захтјева, а не одбацивању тужбе.

Тужба у односу на потраживања неисплаћене плате од 1. јануара 2004. године до 31. августа 2005. године, захтјева за исплату доприноса Фонду ПИО РС на плату тужиље у овом периоду и потраживање регреса за годишњи одмор за 2003. годину и 2004. годину, поднесена је по истеку рока од годину дана из члана 118. став 2. ЗР, па је и по оцјени овог суда првостепеном пресудом у том дијелу оправдано одбачена као неблаговремена. Тај рок, према законском тексту тече „од дана сазнања за повреду права“, у конкретном случају – од повреде права на плату као основног права из радног односа, из кога проистичу и друга права – на уплату доприноса и на плаћање регреса.

Плата се по правилу исплаћује раднику мјесечно, тј. на крају мјесеца за који је остварена. Изостанком исплате плате или исплатом мањег износа плате (ако је спорна њена висина), оштећено лице (овдје – тужила) сазнало је за повреду свог права из радног односа. Правилан је, стога, став првостепеног суда да је тужба неблаговремена у односу на потраживања тужиле настала до 31. августа 2005. године (тј. преко годину дана прије подношења тужбе).

Колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду ближе се одређују права по основу рада, обим права начин и поступак њиховог остваривања (члан 10. став 1. ЗР). Општи колективни уговор - пречишћени текст („Службени гласник РС“ број 13/98 и 26/00) садржи одредбу да послодавац исплаћује запосленим на терет материјалних трошкова пословања регрес за коришћење годишњег одмора – у висини три најниже цијене рада, у мјесецу који претходи мјесецу од почињања коришћења годишњег одмора (члан 55. став 1. тачка 6.). Регрес, који радник није примио, облик је материјалне штете у виду измакле користи. Штетна радња у овом случају је пропуштање туженог као послодавца да тужили као свом раднику исплати износе из основа накнаде за регрес за годишњи одмор у току 2005. године и 2006. године. Међутим, у ситуацији кад је тужени у том периоду пословао са губитком, тако да није ни остварио материјална средства за исплату регреса, па регрес није исплатио ни осталим радницима, не постоји, ни по оцјени овог суда, његова одговорност у смислу одредаба чланова 154. и 155. ЗОО да тужили накнади штету у виду неисплаћених регреса за 2005. годину и 2006. годину.

Узгред се напомиње да је Одлуком Уставног суда Републике Српске број У-28/03 од 27. фебруара 2006. године („Службени гласник РС“ број 27/06) утврђено да Измјене и допуне Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ број 21/01), на које се је позвао другостепени суд, нису у сагласности са Уставом и законом. Другом Одлуком Уставног суда Републике Српске, број У-36/06 од 27. новембра 2008. године („Службени гласник РС“ број 125/08) утврђено је да ни Општи колективни уговор („Службени гласник РС“ број 27/06), на који се је такође позвао другостепени суд, није у сагласности са Уставом и законом.

Тужила је у жалби против првостепене пресуде тражила накнаду парничних трошкова у износу од 1.520,00 КМ. Овај износ обрачунао је и првостепени суд. Висина парничних трошкова тужиле у првостепеном поступку износи, према томе, 1.520,00 КМ. Тужила међутим није успјела с тужбеним захтјевом у цјелини, него са око 3/5 дијела. Доследно томе, првостепени суд јој је правилном примјеном одредбе члана 386. став 2. ЗПП досудио по овом основу три петине износа од 1.520,00 КМ, тј. – 912,00 КМ.

Из реченог произилази да је другостепена пресуда заснована на погрешној примјени материјалног права на чињенично стање, утврђено у првостепеном поступку. Сходно томе, овај суд је, уважавањем ревизије туженог, другостепену пресуду преиначио и одлучио као у ставу 1. изреке ове одлуке (члан 250. став 1. ЗПП).

Туженом, као странци која је успјела са ревизијом, припада право на накнаду парничних трошкова за састав ревизије од адвоката (члан 397. став 2. у вези са чланом 386. став 1. ЗПП).

Трошкови су обрачунати по Тарифи о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 68/05) и износе: 80 бодова по члану 2.,

тарифни број 2. став 1., 40 бодова по члану 2., тарифни број 2., став 3. и 30 бодова по тарифном броју 12., укупно 150 бодова, односно 300,00 КМ (члан 14. став 2.).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић